

LENGVI PASISKAITYMAI.

VYTURĖLIUI.

Gamtuzė aplankė
Pavasariu,
Danguje pragydo
Jau vyturėlis.

Sventą jo giesmės
Siela garvina,
Linksmą dainą
Skausmus naikina.

Bet ta jo giesmės
Brangi ne visiems
Koncertai salionuose
Brangsmi kitiems.

Kaip ponai gerėjas
Giesmės gaida,
Taj sako kad skambi,
Bet jiems pertrasta.

Tik jie nesupranta
Giesmės gaidos—
Jos pono širdis
Nesupras niekados.

Vargdienis—bedalis
Tikrai ja suprast
Ir jo naują viltį
Ir džiaugsmo atrast.

Tiktai darbininkas
Suvargęs darbe
Pralinksminis dalelę
Ta kilnia giesme.

Giedok, vyturėli,
Giedok vis linksmam—
Nebus vargšui sunku
Kentėti vargai.

Tu ponams—didikams
Netikslai labai,
Širdims jų plieninėms
Mažai tu sakai.

Giedok, vyturėli,
Varguolius ramink,
Didik plieninės
Širdis sugraudink.

Giedok, vyturėli,
Giedok vis linksmam,
Klausys tavo giesmės
Bakučių vaikai.

Paguosk jų dalelę,
Prablaivink mintis,
Te jiems nusikvoso
Grazulė Viltis.

Tavęs prisiklausė
Jis dviasio atgims,
Kenčiant neverks jau,
Jų širdys nurims.

Brangus, vyturėli,
Būk dainius vargu,
Graudink plieno širdis
Didik visų.

Primink jiems jautrumą,
Suminkstytk širdis,
Tegul jie atgimę
Suvilgys akis.

Tegul darbo žmogų
Tikrai pamylės,
Jo laimei skūrti
Jėgų negailės.

Sutvers' jiems gerovę,
Ir bus jo draugais—
Jo artimais broliais,
Ir kartu tėvais.

Bet to neatsieksi
Tu giesmės šventą...
Svajonės tai vienos,
Tai silpsta galva.

Tavęs užsiklausė
Perdaug supratau,
Minčių sužavėtas
Pertol' nuklydau.

Nebus jog pasaulį
Brolybės tikros,
Vargdienio apeisto
Jog niekas nebus.

Jis žuvo ir žus vis
Prisigėtas vargu,
Nors laimės tikėsis,
Jau taip iš senųjų laikų.

Čiulbėkit paukšteliai,
Čiulbėkit linksmam,
Padėkit varguoliams
Kentėti tvirtai.

Juos ne didikai—Dievulis
[paguos,

Jiems atėitios viltį ir pa-
laimą duos!

Vargo Poeta.

20 kovo 1921 m.

LAISVĖS SAULELĖ

Laisvės saulelė
Jai, sužibėjo
Jauni žiedeliai
Karantosejo
Tėviske ginti
Sali vaduoti
Mūsų bakučių
Sergėt ramumą
Mūsų mergučių
Lietuvą ginti
Sergėt skaitumą—
Nepasiduoti.

Vargo Poeta.

Veik. armija.

KARSTAS.

Štai stovi jis slaptas, ir
lepia kiekvienam apie jį pris-
minti... Taip rodo ir sako:
"Žemės vaikė, gūsi ir mane,
tapgi stengkis kad gultum ver-
tas, eik tikroju gyvenimo ke-
liu, nes kitaip ir po mirties ra-
numo sielai nerasi ir aš tau
būsiu perankštas, tu klejosi ant
žemės, o žmonės sakys, kad
tai tavo dvasia neranda vietos
kitame pasaulyje ir įieško ant
žemės gailestingumo, kuri tave
nuramins gyvenimui kitame
pasaulyje."

Karstas - tai žemiško kelio-
nės galas, tai slaptas anga
per kurią einama į naują gyve-
nimą paruoštą sulig užsiplėny-
mo žemėj bėgyvėmiant. Kar-
stas daug ką ir baugina savo
slaptą išvaizda.

Gyvenimam einantis jaunas
žmogus, ar tai berniškis, ar me-
gėlė - prisibijo apie mirtį ir
karstą kalbėti, nes jis dvasia
dar nepasiekė tos vietos gyve-
nime nuo kurios pradeda
karstą atgal, dar gyvenimo no-
ras tveria vaidentuvę vaizdus
laimės ir šviesos, bet pažinus
gyvenimą priscina kartais ir
juodoms mintims pasiduoti ir
karstas slaptas, juodas
karstas nenoromis stoja vai-
dentuvėn ir koks tai vidujinis
šaltis surakina jausmus ir žmo-
gus lieka pesimistas.

Karstas yra gyvenimo kelio-
nės galas visokiems žmonėms,
tokis pat vargdienei žemei ke-
lionėj išvargusi; karsto reikš-
mė ta pati, tik, žinoma, pavir-
šutinė karsto išvaizda nevieno-
da visiems skiriama.

Turtuolų veža į kapus su gra-
žiais ceremonijomis, ant gra-
žiai išredyto vežimo, paskui ji
seka daug artimų žmonių o
vargdienei kartais tik karsto
nešėjai į kapą įleidžia ir visas
laidojimo ceremonijas atlieka.
Niekas ir nepatėmija to, kad
vieną vargšų šioj asarų pakal-
nėj mažiau palieka. Tokia jau
dalelė žmogui, kurį negali
turėti plūg teisų gyventi, nes
neturi jėgos ir galimybės.

Daug kas ir be karsto į aną
pasaulį turi eiti tai daugiau-
siai Tėvynės gynyjai, kurie ko-
vos laukuose miršta.

Kartais nėra galimybės jiems
karstus padirbinti ir jų ap-
gintojai žemėlė priima jų kūnus
be karstų. Žiūrėk žmogau, ta-
ves jau laukia tamsus karstas,
nors tu apie jį ir nematai.

Visus gyvenimo džiaugsmus
ir nuliūdinus apvainikuos
karstas - taip jau išaugšo že-
mės keliauninkui - žmogui yra
lemta. Ir laimingas tas, kuris
per karstą įeina į Poilsio vietą,
ir nelaimingas tas, kuris sulig
savo praeto gyvenimo nėra
vertas pomirtinio laime gerėtis.

Tegul yra žmonių kurie ne-
siskaito su pomirtiniu gyveni-
mu bet karstas vistik kiekvie-
nam pridoda rimtumo, mintis
apie mirtį vistik salėn siela
paglamona.

Tiktintis pasaulis stengiasi
kad karstas sulauktų juos - že-
mės keliauninkus švarius ir
ant tiek praeitais kad galėtų
aname pasaulyje amžinai gerė-
tis laime, kurią Augštesniasis

suteikia žmogui tyros širdies,
kuris savo gyvenime jo neuž-
miršo ir jo žodžius pildė.

Vargo Poeta.

Veik. armija.

DZIAUGIASI GERU PATARNAVIMU.

Lietuvių Prėlybos
Bendrovė, Kaune.

Turūt garbės pranešti Tamis-
tom, kad sulig čekio No. 6890 au-
mą 3,000 auk. siųstų mano yar-
duje Joniškių paštos gavau, net
ir pinigų atnešė į kambarį. Pi-
nigai man buvo aiški iš Amerikos
nuo pono Frank Kodis, Arthur
St. No. 47. Labai esu nustebęs,
kad nerūšiojęs nešėti už per-
siuntimą pinigų per postą į Kau-
nų ir Joniškį, kas yra praktiku-
jama gaunant pinigų per lėtas
Bankas ir Bendrovės Lietuvoje, t.
y. kiti Bankai ir Bendrovės iš-
skaito iš banko sumos į kam-
barį, kur laikoma sumokėti pastū-
tų persiuntimų arba bet reiklau-
jama atvykti į Banką ar Bendro-
vę asmeniskai išsiimti pinigų.

Kas yra labai nepatogi ir suriši-
tu gašinimui laiko ir rimatais ke-
to išskaičiavimais.

Jeigu aš galėčiau, tai tikrai pa-
tarčiau visiems Amerikiečiams,
turintiems reikalus su Lietuvos
gimnėmis, turėti visus reikalus
tik su Jūsų Bendrove.

Jeigu norite galita pranešti mū-
sų gimniniui, mylimam mano
broliui Pranui Kodžiui apie pil-
ną mano užsiganedimimą Jūsų
darbuote. Linkdama Tamistoms
neįskrypti iš tu vėžių ir to gra-
žios tvarkos, kuri šiandie žydi
pas Jus ir Jūsų Bendrovėje palie-
ku tikrai Tamistų gerbianti.

Petronė Baltrušaitienė

Viktoras Baltrušaitis,
Joniškių, Kovo 6 diena, 1921 m.

Pasvalio Apkardos Lietuva.

TAUTOS FONDO PAJAMŲ BEI IŠLAIDŲ ATSKAITA UŽ KOVO MĖNESI.

PAJAMOS:	
Shamokin, Pa. 72 sk.	17.00
Port Carbon, Pa. 100 sk.	10.00
Jobston City, Ill.	10.00
Coudale, Pa. 107 sk.	26.00
Scranton, Pa. 36 sk.	109.30
So. Boston, Mass. 11 sk.	120.00
Philadelphia, Pa. 21 sk.	220.00
Detroit, Mich. 168 sk.	13.87
Baltimore, Md. 6 sk.	100.00
Springfield, Ill. 60 sk.	31.00
Cleora, Ill. 59 sk.	342.90
Washington, D. C.	1.00
Shenandoah, Pa. 132 sk.	24.00
Schenectady, N. Y. 142 sk.	5.00
Brookton, Mass.	13.01
Cleveland, Ohio 22 sk.	243.35
Racine, Wis. 79 sk.	52.78
Newark, N. J. 1 sk.	130.41
West Scranton, Pa. 8 sk.	142.30
159 sk.	142.30
Middleboro, Mass. 66 sk.	5.25
Worcester, Mass. 3 sk.	75.00
Chicago, Ill. 31 sk.	90.00
New York, N. Y.	3.00
Grandville, Pa. 3 sk.	42.50
Shamokin, Pa. 27 sk.	16.00
Rockford, Ill. 187 sk.	68.00
Springfield, Ill. 69 sk.	11.50
Nuostimiai už bonus	52.98
Brooklyn, N. Y. 31 sk.	83.00
Valparaiso, Ind.	8.00
Brooklyn, N. Y. 13 sk.	52.47
Viso	\$2,094.19
KOVO MĖNESIO IŠLAIDOS:	
Al. Stulginskis, Liet. Presiden- tas, Lietuvos Laisvės Reika- lams, likusieji vėjau pinigai 7,492.73	
"Garsas" red. keturi mėnesiai 60.00	
Kalbotyros kėlonės išlaidos va- lams reikiams	82.99
Sekretoriaus alga už kovą mė- nesį	150.00
Viso	\$7,735.77
Nuo įsteigimo Tautos Fon- do pajamų buvo \$301,474.89	
Nuo įsteigimo Tautos Fon- do išmokėta...	473,015.43
Balandžio 1 d. 1246 lieka Atsargos kasos	\$8,493.15
Lietuvos pakraščiams švie- tt	10,154.41
Universaliteto Fon?	1,033.33
Kultūros reikiams 3,592.62	
Kultūrinis įrenginys 300	
Sinčių Fondas	2,677.25
Vėjau L. L. P. Bony	
Ir žemės B'o sėrų 2,400.00	
Lietuvos Pašto ženklų 43.57	
Lėšų fondo	115.23
Labu	\$28,458.96
K. J. Krutinskis, Sekretorius, 222 So. 9th St., Brooklyn, N. Y.	

DEL GERESNIŲ PASEKMIŲ

Tarpe Amerikonų

GARSINIKTOS

INQUIRER

OFFISAS,

4 GATES STREET

Tel. 5. B. 720.

L. D. S. KUOPŲ SUSIRINKIMAI.

WATERBURY, CONN.

L.D.S. 6 kuopos mėnesinis susirinki-
mas įvyks nedėlio, 24 d. balandžio tu-
jos po pamokų, prapastol sveitindai.
Visi nariai malonkėte pribūti, nes tu-
rime daug svarbių reikalų aptarti.
Atsiveskite ir naujų narių.

Valdyba.

CHESTER, PA.

L.D.S. 19 kuopos mėnesinis susirinki-
mas įvyks nedėlio, 24 d. balandžio pa-
prastol vietoj 622 Morton Ave., 2:30
val. po pietų. Visi nariai malonkėte
pribūti pasikėti laiku, nes turime daug
svarbių reikalų aptarti. Atsiveskite
naujų narių.

Valdyba.

NEW HAVEN, CONN.

L.D.S. 23 kuopos mėnesinis susirinki-
mas įvyks nedėlio, 24 d. balandžio 1-ą
val. po pietų bažnytinėje svetainėje 235
St. John St. Kviedame visus narius
atėiti. Taipgi atsiveskite naujų na-
rių.

Valdyba.

TRENTON, N. J.

L.D.S. 32 kuopos mėnesinis susirinki-
mas įvyks nedėlio, 24 d. baland. Lie-
tuvų Politikos Klubu gale 32 Die-
go.

Valdyba.

ELIZABETH, N. J.

L.D.S. 16 kuopa laikys mėnesinį
susirinkimą 24 d. balandžio 4-ą
val. po pietų bažnytinėje svetainėje.
Užkvičiami visi nariai pribūti.

Valdyba.

WEST LYNN, MASS.

NEPAPRASTAS KONCERTAS.

Nedėlio, balandžio 24 d. 8 m.
vietos Birutės Choras, vedamas
Antano Grigoraičio rengia nepa-
prastai puikų koncertą.

Dainuos didelis puikiai išlavins
choras ir solistai, vietos ir
svečiai. Iš svečių solistų paminė-
sim šiuos: V. Sereika iš Cambrid-
ge, Mass. ir M. Trukienė iš Ha-
verhill, Mass.

Antanas Čiužas

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

TEL. 1743-M.

ANTANAS ČIUŽAS,

183 Lisbon Street, Lewiston, Maine.

Lietuviškas vakaras.

Tarpe vietos lietuvių skaitlin-
gas jaunimo būrelis L. Vyčių 25
kuopos išvargio žiemos negražiū
naujininką programą Germaine V.
orus, pasvėdami savo pastangas
del pakėlimo lietuvių vardų.
Vieni lavinasi rašybos, kiti muzi-
kos, skaitlingas būrelis lavinasi
dainų, kurios yra sielos gaivinto-
jos. Taip kad su gražiū pavasa-
rio rytū L. Vyčių 25 kuopos trid-
sas parodys vaisius iš jų darbu.

Balandžio 24 d. Vyčiai išpildys
naujininką programą Germaine V.
orus, pasvėdami savo pastangas
del pakėlimo lietuvių vardų.
Vieni lavinasi rašybos, kiti muzi-
kos, skaitlingas būrelis lavinasi
dainų, kurios yra sielos gaivinto-
jos. Taip kad su gražiū pavasa-
rio rytū L. Vyčių 25 kuopos trid-
sas parodys vaisius iš jų darbu.

LIETUVIAI KREIPKITES PRIE SAVŲJŲ!

Koliauk į Lietuvą ir iš Lietuvos į Ameriką per
G. J. BARTASIUS IMMIGRANT SERVICE CORP'N.

KAPITALIZACIJA \$100,000.

Mes parhodomė laivakortes ant visų Vandeninų Linijų 1 vi-
sas pasaulio dalis; ne tik į NEW YORKO ir BOSTONO, bet ir į
kitų Amerikos portų.

Brėniam ir siūdom pasiekti VISAIS DALIS PASAULIO pa-
gal dionos kursą. Persiuntimas yra QVARENTUOTAS. Mes tu-
rime Sukeltą Kapitalo 800,000 markių, LIETUVOS UKIO BANKO,
KAUNE.

Pasportus ir kitokius dokumentus padarome. Atliekame viso-
kias lietuvių reikalus Amerikoje ir Amerikos lietuvių reikalus Lie-
tuvėje.

Užtikome DU HOTELEI del lietuvių keliaujančių į Lietuvą.
Kviedame visus lietuvis su reikalais kreiptis į artimiausį mu-
sų ofisą per laisvą arba ypatingai:

Centralis Ofisas: 498 Washington St., New York, N. Y.

Skyrius: 414 Broadway, Boston 27, Mass.

6. B. RICHARD & CO. Generaliai Pasiažieriniai Agentai

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

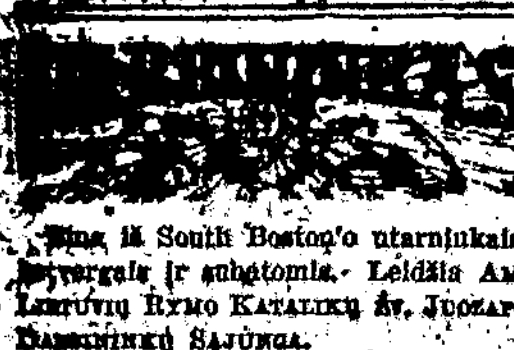
29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

29 Broadway, New York City

DARBININKAS

(THE WORKER)
 Published every Tuesday, Thursday, and Saturday by St. Joseph's Lithographic Co. Association of Labor.
 Subscription Rates:
 Yearly \$4.00
 Six months \$2.00
 Three months \$1.00
 Single copies 10c
 Entered as second-class matter Sept. 20, 1915 at the post office at Boston, Mass., under the Act of March 3, 1879.
 Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103, Act of Oct. 3, 1917, authorized on July 12, 1918.

Viso pasaulio darbininkai vienybėje Kristuje, po baigęsios vėlavų, visuomenės gerbėjai.

APSIDRAUSKITE SAVO GYVASTI IR SVIEKATA.

Susivienijimas Lietuvių Rymo Katalikų Amerikoje varo smarkų vajų už gavimą, tai organizacijai narių. Pats išibėgėjimas to vajuos būsiąs geružio mėnesyje.

IDS. nariams ir apskritai "Darbininko" skaitytojų patariame ir raginame ne tik šito Susivienijimo tapti nariais, bet ir uoliais jo veikėjais. Darbininko gyvastis ir sveikata darbe vėlik tokiam pavojuje yra kaip kareivio karo lauke. Nelaimės ištiktas darbininkas, ypač jei vedes ir su šeima, ir jei neapsidraudęs, tai jis ir jo šeima tampa našta, savo artimiesiems arba šiaip jau geraširdžiams žmonėms. Šitokių nesmagumų lengvai galima išvengti prisirašant prie Susivienijimo apdraudžiant ir savo sveikatą ir gyvastį.

Apdraudžiant savo sveikatą ir gyvastį reikia atsiminti, kad nepakanka apsidrausti tik tarp, kad užtikrinti sau graba: Ne taip jau baisu būtų būti ir be grabo palaidotam; kur kas baisiau palikti našle su būriu vaikelių be cento. Nepasitenkite apdraudimu savo gyvybės ir sveikatos ant mažų sumų. Teestie tavo minimum apsidraudimo suma \$1.000. Tai iš tokios sumos po palaidojimo dar liks našlei ir vaikeliams.

Nevėdeliai ir-gi ant augšiausios sumos privalo apsidrausti. Tik savo apdraudą neužrašyti nei broliui, nei seserei, nei kitam kokiam giminiui, nebent jam būtum skolingas. Nevėdeliai lai savo apdraudą užrašo Tautos Fondų arba šiaip kokiam tautos reikalui.

SIŪSKITE PINIGUS I LIETUVĄ.

"DARBININKO" ADMINISTRACIJA nuo pirmos dienos ba-lančio siunčia pinigus i Lietuvą, ant dienos kurso. Tad, kurie norite, kad Jūsų giminės, tėvai arba braliai gautų siunčiamus pinigus greit ir tiek, kiek jiems priklauso, tai siūskite per "Darbininko" Administraciją.

Cekų arba "money order" išpirkito vardu

"DARBININKAS",
 366 Broadway,
 Boston 27, Mass.

PRITARIAME.

"Gaisras" num. 16 pake-lia svarbų ir ypatingą suma-nymą. Nurodo, kad be jo-kinų ypatingų pastangų, be vajų, be išlaidų galime pa-aukuoti Lietuvai arti \$60.000.

Štai kame čia dalykas. Liepos 1 d. š. m. pirkusie-ji Lietuvos Laisvės Paskolos bonus gauna nuosimti. Tų bonų parduota už suvirš pusantro milijono dolerių. Tai atseitų išmokėti apie \$60.000.

"Garso" sumanymui, kad atsižadėti šių metų nuosim-čių, pritariame. Dabar rei-škėtų, kad tamė reikale būtų balsų iš plačiųjų minčių. Rei-škėtų, kad prakalbėse būtų priimtose tame reikale rezolucijos, kad draugijos, bo-nus pirkusios, išreikštų pritari-mą, kad už daugiausia pirkusieji bonų išreikštų pritari-mą, kad L. L. Pasko-los Stotys tam pritartų.

Kuomet Amerikos lietu-vių visuomenė buvo pakėlu-si balsa, kad bonų nepirku-sių neileisti Lietuvon be tam tikro mokesčio, tai Vileišis, L. Misijos, kėlusios pasko-lą, pirmininkas protestavo prieš tai. Vilimės, kad šit-am sumanymui nesiprie-sins. Juk vargū Vileišis ir kitu du L. Misijos nariu y-ra pirke Lietuvos Laisvės Paskolos bonų. Bent šitas faktas nebuvo viešai pa-skelbtas. Tai jiems nereik-šes atsižadėti nuosimčių.

PTIRMI DEBATAI.

Debatai, kurie įdėti šin numerin, tarp Šerinko ir Prano Čisavino yra pirmas tos rūšies apsirėikšimas. Mes tikimė, kad tie debatai skaitytojams patiks.

Kiekvienas klausimas turi dvi pusi, o kartais ir tris. Per šitokius debatus ir nu-šviečiamas klausimas iš vi-sų pusių.

NEDALINAMOJI RUSIJA IR DIDŽIOJI LENKIJA.

Nežinomos šalies Piliečių Sąjunga savo "seime" kovo 31 d. priėmė rezoliuciją prieš adv. Mastauską, nau-jūji L. Misijos narį delto, kad jis New Yorko dienraš-čiuose rašes už Didžiąją Lenkiją. Ant kiek mums žinoma adv. Mastauskas sto-vi už tokius Lenkijos rube-žius, kokius prez. Wilson savo 13-tame punkte pažy-mėjo. Bet tiek to. Jei ne-žinomos šalies Piliečiai iš-randa reikalu protestuoti prieš Mastauską, tai jiems reikėjo užprotestuoti ir prieš Vileišį ir visas socia-listines partijas ir veikėjus, kurie Rusijos lietuvių Sei-me Petrograde stovėjo už nedalomą Rusiją ir nepri-pažino Lietuvai neprigul-mybės. Tame seime tik kri-kščionys demokratai ir pa-žangiečiai testėjo už nepri-gulmingą Lietuvą, o visokie socialistai liaudininkai, santariečiai, socialdemokra-tai ir kitokie gaivalai stojo prieš neprigulmingą Lietu-vą. Del šito skirtingo nu-sistatymo Lietuvos nepri-klausomybės klausime tas seimas skilo.

Tai-gi nežinomos šalies Piliečiai, kol dar jųs Są-

Mūsų Dienų Klausimas

SRAIPSNIS, DEL KURIO KILO DEBATAI.

KAPITALAS IR KAPITALISTAS.

Yra mokslas, kuris vadinais Politinė Ekonomija. Yra tai mokslas apie turtą. Politinė Ekonomija su-kef kad kapitalas yra tai turas pa-skaitas gaminti daiktus turtu. Taip plačiai imant kapitalo supratimą, mo-tome, kad net Lietuvos elgeta yra ka-pitalistas, nes jis turi turą, lazdų, botagų, ir tie vis daktai yra kapita-las, nes jie jam tarnauja ingyti dau-giau turtu. Tiesos yra tam, kad su-sidėti mezlava, o botagų ir lazdų, kad šunes atsigtų. Ūkininkas, turis žemę ir reikalingą jai apdirbti inventorį yra kapitalistas. Iš to šelma, kad Lietuvos elgeta ir soldieris yra toks pat kapitalistas, kaip čia Amerikoje kasyklų, skendynių, bankų, ar šiaip kokius biznus. Šitie kapitalistai kad y-ra, iš antros pusės tas, kuris turto ir milijonus dolerių, bet nebūtų bi-nyje, o laikytų savo pinigų skryniol, nebūtų kapitalistas.

Darbininkas, jokio bizno neturįs, tr-gi tula žvilgsniu yra kapitalistas. Jo kapitalas yra jo raumenys, sveikata. Jo raumenys ir sveikata tarnauja in-gyti daugiau turtu.

Bet šiaip paprastose kalboje kapita-listas esame paprastai vadinti didžiu-sius, kurie vado dioteles dirbtuves, kasyklas, skendynes, bankus, ar šiaip kokius biznus. Šitie kapitalistai kad y-ra yra smerktinai, kritikuojami, ly-ginami prie ponų, kuriems žmonės baid-žinys šio.

Už sieraudo arba netelsybės dary-mą smerktinas yra kiekvienas. Bet didėle yra klaida sakyti, kad kas ba-gotas, tai vagis.

Ponai, dvarininkai, kuriems reikėjo baudžiuoti eiti ir kurie tokia gudyne nori grąžinti yra smerktinai, kalpo di-džiausi nenaudėliai. Jie šitkio yra darbininkų dešis, išnaudotojai, da-žniausia besmegenai, tinginiai, šer-kečiai. Kas kita yra su klamierine, pramonininkais. Tose srityse galima turėti pasiekimą tik per darbsta-mą, mokslą, apskurumą, išmanymą.

Palyginime kapitalistus su pasizy-mėjusiais žmonėmis kitose srityse.

Tie, kurie turi literatūris išgates, kurie pagamina knygas, veikalus, ku-ris per tūkstantmečius tėvija, (tai to-kie rašytojai) vadinais genialiais ra-šytojais, arba genijais. Dante, Shaks-peare, Goete buvo genijai. Kiti na-piešė gražius paveikslus, nulejo da-lis stovyklų. Ir jų veikalus visus pasaulis gerbia ir buvina. Ir tokių reikalingų pasauliui yra genijai. An-gelio, DeVinco yra genijai piešėjai, Mozart, Beethoven, Bach, Handel y-ra genijai muzikai ir kompozitoriai, Newton, Pasteur, Kopernikas susekė kailiurais nežinomas gamtos paslapis ir jie yra genijai. Aleksandra Didy-sis, Caesaris, Napoleonas mokojo r-veikti su mažesniais Jėgoms stiprius priešininkus ir jie yra genijai.

Minėti didvyriai atliko stebėtinus darbus ir kiekvienas jų savo šakoje buvo genijai.

Gai jūs nustebėsite, kad aš pasta-tytu šale minėti genijus ir Carnegie, ir Rockefeller, ir Gary ir Schwabą, ir Wauverkerį. Taip šie asmenys so-vo šakoje yra tikri genijai. Papras-tų-gubumų žmones joki būdu nesuo-gauziuoti ir nesuvaržyti tokiu būdu ir pramoniu, kaip kad padarė minėti Amerikos kapitalistai.

Buti didėle klaida sakyti, kad mi-nėti milijonieriai pramonės ir bizniso suorganizavo vien darbininkus išau-dodami. Gai tas pusikymas keistu iš-rodė. Žinokite. Rusijoje dabar vles-patauja Lenin ir Trocki, kuriuos ir-gi yra savo rūšies genijai. Ten visi ne-ik kapitalistai, bet ir buvinaji iš-smurti, išniekinti. Kas šiemens ge-vo šis skirtingo ir gerbių gausumo Leni-no valdonomos šalies ir šalies didžiau-siųjų pasaulio kapitalistų. Kas iš dar-bininkų rinktus Rusiją, kur darbinin-ki didžiausi prieštatai, kaip save va-dina, viešpatuoja, o ne Amerika, kur kapitalistai, didžiausi darbininkų ne-prieštatai, kaip kiti juos vadina, turi progą suanaudoti savo gabumus.

Visais laikais ir amžiais buvo ir dabar yra labai daug žmonių, kurie dažnai nežino kaip ar nesugeba sa-vo jėgas suvartoti. Neretai imasi tokio darbo, kurio iš-pildymui neturi nei tinkamų žinių, nei prityrimo. Ne-veltui ir yra prie dešimties Dievo įsakymų dar pridėta, kurie liečia viršui minė-tus asmenis. Čia man rūpi dvilyktasai įsakymas, kuris štai koks yra: "Nekalbėk ir nerašyk apie tai, ko neisma-junga šiek tiek laikosi, iš-neškite protestus prieš visus veikėjus ir partijas, stovėjusias aname seime už neda-lomą Rusiją ir prieš Lietu-vos neprigulmybę.

Pranas Čisavins

Šis įsakymas kaip tik galima tiesioginiai pritaikinti p. Šerinkui, straips-nelio "Kapitalas ir Kapita-listas" autoriui, šių metų "Darbininko" 16 numery.

Galimas daiktas, kad virš-minėtasai straipsnelis suke-lė daug nesupratimo ir ne-pasitenkinimo darbininkų tarpe. Šiaip manydamas aš ir manau kaletą minčių pa-liesti apie tai:

1. Kas yra politinė ekono-mija,
2. Kapitalas, kapitalistas ir kapitalizmas,
3. Darbininkas, darbas, uždavis,
4. Darbdavys ir darbinin-kas,
5. Kai kurios reikalingos pastabos.

Del virš minėto straipsne-lis nebūty ko ir rašyti, nes pats savaimi tas straipsnelis yra taip sulipdytas, kad jis rimta kritika suvisai nėra ko liesti.

Tad pradėsime pirmiau-siai kalbėti apie tai

1. Kas yra toji Politinė Ekonomija.

1. Šis klausimas padaryti pilnai suprantamu ir, visa-pusiškai išrišti reikty kele-tos metų darbo padėti ir daug storų knygų prirašyti. Šiuo klausimu yra labai daug prirašyta įvairiausio-mis pasaulio kalbomis, jam pašvenčia savo amžių šimtai mokslo vyrų, juo užsiima keleatų metų aukštus mokslus eidami universituose stu-dentai, kurie nori pažinti Politinę Ekonomiją. Aš ne-norau ilgai varginti "Darbi-ninko" skaitytojų, tad čia paduosiu keletą rimty poli-tinės ekonomijos apibūdi-nimų. Nenoriu leisti šio mokslo istoriją, tai mus la-bai toli nuvestų. Mes pa-siektume garsų anglų moks-lininką Adam Smith, kuris 1776 išleido knygą vardu "Inquiry into the Nature and Causes of the Wealth of Nations" ir da toli, toli turė-tume į senovę nueiti. Reik-tytų minėti ir daug kalbėti a-pie senovės graikų moksli-ninkus Plato, Aristoteles ir kitus, taip-gi prisiminti Ci-ceroną, romėnų konsulą ir garsų kalbėtoją, kuris para-šė tarp kitko "De re publi-ca." Trumpai vis-gi noriu paminėti bent svarbesnius Politinės Ekonomijos isto-rijos mokslininkus ir kailu-riuos jų raštus. Kaip an-tai:

2. Bodin. De re publica (1584*) Montchretien, de Vadeville, Traite d'Econo-mie politique 1613. Mun. Discourse of Trade 1621. Mun. England's Treasure by Foreign Trade 1644. Child. Observations con-cerning Trade 1688. I. Ste-nart. Inquiry into the Prin-ciples of Political Economy 1767. Seekendorff. Deuts-cher Furstentaat. 1656.

*) Čia nurodoma metai, kuriais tas raštas pirmu kartu išleistas y-ra.

Visi pasidairbuokite dabar kati-likiškos apyduos platinime.

Becker. Politischer Dis-kurs 1677.**)

3. Toliau: Francois Ques-nay. Tableau economique 1758. Dupont de Nemours. Physiocratie ou Constitu-tion essentielle des societes politiques 1761. Condillac. Le commerce et le gouverne-ment 1776.

4. Simonde de Sismondi. Nouveaux Principes de l'Economie politique, 1818 ir daug dang kitų, kaip an-tai: Friedrich List, Bruno Hildebrand, Karl Knies, Gustav Schmoller, Adolf Wagner, C. Menger, L. Breutano, Molinari, Mau-rien Block, Leroy-Beau-lice, Leon Say, Paul Cau-wes, Charle Gide, John Stuart Mill, Cairnes, Sidg-wick, Marshall, Nicholson, Carlyle, Kingsley, John Rusein, W. J. Ashley, Les-lie, A. Toynbee, S. ir W. Webb. Jų veikalus sura-šyti užimty labai daug vie-tos. Vardus visų mokslinin-kių, bent žymesnių ir-gi su-mku sutalpinti trumpame straipsnely, tad aš ir miniu tik svarbesnius. Iš Ameri-kos mokslininkų žymesni y-ra: Laughlin, Hadley, Seager, Seligman, Clark, Patten, Carver, Davenport, Irving Fisher, Cary, Ely ir t. toliau.)*

5. Dabar prieisime kalbėti apie tai, kas yra toji Poli-tinė Ekonomija. Čia mini-mojo mokslo pavadinimas pats per save dar suvisai nieko neuduoda paties moks-lo įtalpos supratimui tuo la-biau, kad nevisi mokslinin-kai šį mokslą vienodai vadi-na. Praneizai ir angliai maždaug dažniausiai varto-ja pavadinimą "politinė e-konomija" arba praneizai-kai: Economie politique; angliška: Political Econ-omy arba tiesiog Econo-mies. Neretai vartojamas y-ra vardas "nationale ekono-mija" taip-gi mokslas apie tautos ūkį; vokiškai "Volks-wirtschaftslehre." Patsai vardas mums nepirmaeilis svarbos dalyką šiam reika-lui. P. Šerinkas, kad jo neužmiršus, sako, kad Po-litiškoji Ekonomija tai yra mokslas apie turtą; jis sa-ko, kad ekonomija svarsto ir-gi apie tai kas yra kapita-las. Bet kapitalo supratim-as pas p. Šerinką yra toks vaikiškas paduotu pa-vyzdžiui apie elgetą, jo ter-bas ir lazdas, kad Politinė Ekonomija tokio kapitalo visai nesvarsto. Bet apie tai kalbėsime savu laiku ir kiek vėliau. Čia mes parodysi-mė, ką mokslo vyrai vadina Politinę Ekonomiją. Tad pradėdame: Henrich Pesch. S. J. sako: "Tautos ūkis tai yra ūkis kaip vienetas

*) Apie tai galima pasiskaity-ti: A. W. Small. The Cameralists. Londone 1909. J. Ramband. Histoire des doctrines economi-ques Paris 1909 ir daug kitų.

*) Plačiau galima rasti: Luigi Cossa, Introduzione allo studio de l'Economia Politica Milano 1892. Levasseur. Evolution des doc-trines economiques et socialistes en France depuis la troisieme republique, 1906 ir tt.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

surištas valstybiniai-draugi-jinio bendro sugyvenimo tikalu" (Volkswirtschaft ist die Wirtschaft des Volkes als eine durch den Zweck des staatlich — gesellschaftlich — zusammenlebens ver-bundene Einheit) H. Pesch šiuo trumpu aptarimu nori pasakyti, kad tam tikrose valstybės rybose esantis ūkio veikimas; arba tautos, kai-po veikiančios dalies, dar-buotė turi sau laisvės savo veikime, bet siekia bendro tikslo, kuris yra visos tau-tos gerovė. Čia suprantam-a ir vargšų šelpimas, ligo-nių, invalidų užlaikymas, rūpinimasis bedarbiais ir daug kita. Toliau reikia su-prasti, kad atskira valstybė, kaip-o ūkio vienetas: negali išgyventi. Čia jau siekiama už valstybės rybų ir užmez-gama ūkio santikiai su ki-tais tautos ūkais, arba poli-tinė ekonomija tampa pa-sauline politine ekonomija.

Praneizas C. Colson sa-ko**): "Politinės ekono-mi-jos dalykas yra tyrinys dės-nių, kurie vyrauja gamini-me, paskirstyme, mainoje (cirkuliacijoje), vartojime (cirkuliacijoje), turtų, taip-gi teikime patar-navimų; visa tai tiek, kiek šie dėsnių išseina iš žmonių gyvenančių organizuotoje, draugijoje, proto stovio."

(L'Economie politique a pour objet l'etude des lois qui president a la produc-tion, a la repartition, a la circulation, et a la consom-mation des richesses, ains-i qu' a la prestation des services, entant qu'e ceslois de'content de l'etat d'esp-rit des hommes vivant en societe organisee. Dar ga-lėtume visą eilę politinės e-konomijos aptarimų pasa-lyti, bet man rodos už-tekas.)*

II. Kapitalas, kapitalistas ir kapitalizmas.

Šie žodžiai seniai jau ir į-vaiviausioje prasmėje yra vartojami. Jais pasigauna ir socialistas ir katalikas peikti, kritikuoti ir rūgoti kaip atskyrus žmones, taip ir esama dabartinėje (tiesa-nevisą) kapitalistinė (kaip yra sakoma) tvarką. Kad daugelis nesupranta, ką ka-lba, tai yra labai aišku. Tas patsai p. Šerinkas sako mi-nėtame straipsnely: kad Lietuvos sodietis, turis žemės, elgeta ir Amerikos mi-tonierius yra vienodi kapiti-listai. Labai gražu nėra ko sakyti. Terbos, i kurias ubagas-elgeta sudeda savo išmaldas yra kapitalas, o el-geta, kuris tas terbas turi yra kapitalistas. Nesupran-tu iš kur toks nuosakumas. Jau patsai žodis elgeta ro-do, kad jis nėra kapitalis-tas, tuo labiau, kad ne jo terbos gamina jam išmaldą —mezlevą, bet jis tą mezlevą gauna iš žmonių, kurie teikiiasi jam duoti. Jeigu jo terbos gamintų turtą, saky-

*) C. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

sime dėtų kiaušinius, kaip kad vištos deda (bet ir tos kėlmės nevisuomet deda, kartais užsimano ir perėti), tai gal būti ir galima būtų sakyti, kad tas elgeta ne-prastas yra, bet turtuolis-kapitalistas. Netiesiogiai y-ra, kad pinigai, kurie nėra biznyje nesudaro kapitalo. Bet vis-gi eikime prie supra-timo, trumpai pažinus, kas tai yra kapitalas. Kad bū-tų aiškiau aš čia priminsiu gaminimo procesą, kuris yra kaip-o veiksnys, kame per žmonių ar gamtos veiki-mą atsiranda nauji turtai. Turtai gali būti dvejopos rūšies: materialiniai ir ne-materialiniai turtai. Pata-rieji yra tai mokslininkų, daktarų ir tt. darbuotė. Kad gauti materialų turtą tai ji turi pagaminti gamta arba žmogus savo darbu. Bet gavinimo arba pramo-nės supratimą reikia pa-skirti i: 1. žemės arba pir-mykšią pramonę; 2.-indus-trijos pramonę.

1. Pirmykštė arba žemės pramonė yra — žemdirbys-tė, medžioklė, žūklavimas, anglų kasimas ir tt.

Tiesiog sakanti tai me-džioklė, žūklavimas, nieką negamina, bet tik jau užau-gusius žvėris, paukščius, draugijoje, proto stovio."

(L'Economie politique a pour objet l'etude des lois qui president a la produc-tion, a la repartition, a la circulation, et a la consom-mation des richesses, ains-i qu' a la prestation des services, entant qu'e ceslois de'content de l'etat d'esp-rit des hommes vivant en societe organisee. Dar ga-lėtume visą eilę politinės e-konomijos aptarimų pasa-lyti, bet man rodos už-tekas.)*

*) C. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

*) Galima pasiskaityti: G. Sih-moller. Allgemeine Volkswirt-hntheorie. München 1919. p. 5. K. Bucher. Die Entstehung der Volkswirtschaft. Erste Sammlung Erlangen 1910. p. 86, 88, 147 ir tt. Taip-gi: Antoine Cours d'eco-nomie sociale 1908 p. 3. squ. ir ki-tus.

*) Žiūr. H. Perch T. Y. Lehr-buch der Nationalökonomie. Frei-burg: Br. 1914. p. 267.

*) G. Colson. Cours d'econo-mie politique. P. 16. 2. ed. Paris, Felix Alcan 1907.

ir kuno. Žmogaus sveikata, protas, fizinė jėga ir kiti jo privalumai priklauso prie žmogaus, kaip asmenų esybė. Mes negalime kurią nors mūsų dalį, sakysime kojas, rankas parduoti nekenkdamai sau arba ir visai nesuardydami savo gyvybę. Jei mes dirbame savo sveikatos gale, proto išmanymu ir už tą darbą gauname užmokesnį, tai nereiškia, kad mes parduodame sveikatą, raumenis — už ką ir mokame pinigus. Suvisai ne. Reikia skirti darbą, kaip veiksnį, nuo veikėjo, arba esmens kuris dirba. Mes atlikę darbą pasiliekame toje pat sveikatoje, kartais dar ir sustiprėjame. Jeigu parduotume sveikatą, tai greitai mes ją išalkvotume. Tiesa, kartais darbe ir sveikatos nustoja, bet tai vis tiek neparduodame, o tik per fabriko blogą orą, nelaimingus nuotikius ar panašiai tas atsitinka.

Tik socialistai ir tie patys kapitalistai (didžturičiai, išnaudotojai ir tt.) vertina žmogų tiek, kaip p. Šerinin- kas. Jie nekvepia domės į žmogaus, darbininko asme- nį, bet tik tiek kainuoja dar- bininką, kiek tas gali dar- bą padirbti ir duoti kapita- listui pelno. Išėina, tartum darbininkas koki prekę, kaip va jaudio oda, medis, iš kurių galima padaryti ku- rią nors prekią. Darbinin- kas patiesdamas, nors jis ir dir- ba parsisamdęs visuomet lie- kasi žmogus. Kad kapitalis- tai darbininką žmogumi ne- skaitė ir veik dar ir dabar tą daro tai aišku. Beveik niekur pats kapitalistas ne- pasiūlo darbininkams nei al- gos daugiau duoti, nors tas ir sulig teisybės taip išėitų, nei pagerina darbo apstovų. Senovėje kapitalistai turtus krovė valdydami šim- tus, tūkstančius vergų. Tuomet vergai kapitalistui at- likdavo visus darbus ir pel- nydavo jam turtą. Vergės- gi, kurios buvo gražesnės, tarnavo kapitalisto lyti- niams geiduliams patenkinti. Dar neseniai Lietuvoje dvarininkai gražesnes ku- mečių dukreles pasiimdavo savo kūno geiduliams paten- kinti. O kas buvo praėjusio šimtmečio. Tie pa- tys giriamieji Amerikos ka- pitalistai susikrovė sau tur- tus vergų darbu. Jie (kapi- talistai) siūsdavo savo žmo- nių į Afriką ir kitur gaudyti nūgierių (juodaodžių), ar- ba pirkdavo sugautuosius ir vartodavo, nelyginant ko- kius gyvulius, įvairiausiems darbam.

Ir jeigu dabar nėra tu- jūdųjų viešo pirkimo-par- davimo, tai čia ne kapita- listų nuopelnas. Čia įvai- rių valstybės tą uždraudė daryti. Jeigu būtų laisvė vergus turėti ir jeigu dar- bininkai ar kiti nepajęgtų at- sisipirti, tai ir šiandien ka- pitalistai gaudytų žmones, iš- ūnis, ir vartytų dirbti ir sa- vo dirbtuves. Nėra abejo- nės, kad ir p. Šerinin- kas, taip girdamas kapitalistų pateiktą ir jų nagus. O gal p. Šerinin- kas prisidėtų prie kapitalistų, kaip „didelių genijų“?

Mes gi esame nuomonės, kad kapitalistai doru būdu sau turtus neįsigijo. Kapi-

talistas arba išnaudojo ver- gų darbą ir turtus krovė, ar- ba iš kruvino darbininkų prakaito. Beveik niekuomet darbininkas negauna tiek, kiek jis uždirba ir sulig tei- sybės turėtų gauti. Tas ne- damokėjimas teisingai už- dirbtos algos ir deda kapita- listui turtą. Reikia pažvelgti, kaip daugelyje valstybių darbininkai gyvena. Jis ne- ra tikras rytojaus dienos. Jam gal kapitalistas dar- bavis atsakyti darbą ir dar- bininkas su savo šeimyna priverstas badu mirti, iš- maldos prašyti arba nakties tamsumoje eiti vagiliauti, plėšti ir taip sau duoną pel- nyti. Toks stovis, kur ka- pitalistas yra pilnas vieš- pats darbo įrankių ir darbo įmonių visuomet yra sunkus darbininkui.

Tokia visuomenės tvarka, kur pramonės ir uždario- priemonės ir žmonės yra rankose turtuolių-kapitalis- tų, kurie suvisai mažai ver- tina darbą (darbininko dar- buotę) yra vadinama kapi- talizmas.

Krikščionis-katalikas ne- gali drįsti šiojią tvarką gir- ti. Net mūsų Bažnyčios Gal- va, Kristaus vietininkas Popiežius Leo XIII geg. 15 dieną 1891 m. savo encikli- koje „*Rerum Novarum*“ šia tvarką pasmerkė ir reika- lauja darbininkui teisingo darbo apmokėjimo ir darbi- ninko vertinimo, ne kaipo raumenų ir fizinės darbo jė- gos, bet kaip žmogaus, ku- ris yra sutvertas Dievo pa- veikslu ir panašumu. Taip pat liečiama yra darbininko ir asmens vertė enciklikose: „*Quod Apostolici muneris*“ iš gr. 28 d. 1878, ir Graues de communi“ iš sausio 18 d. 1901 m.

Tikras darbo žmonių ir darbininkų draugas ir katali- kas visuomet smerks, da- bartinę išnaudojimo tvarką, kur viešpatauja kapitalistai ir reikalauja bei reikalau- teisingo darbo ir darbininko įvertinimo. Darbininkas nėra mašina, nėra raumenys, bet yra pirm visko žmogus. Darbininkas, kaip ir kiti žmonės turi teisę ir nori sau šeimyną susikurti, vaikū- čius geras žmonėmis išauk- lėti. Ir darbininkui turi bū- ti tam reikalui tinkamos a- pystovos. Todėl darbinin- kas turi būti ne tik apmokė- tas už savo darbą, kad galė- tų pats išgyventi ir savo šei- myną žmoniškai išlaikyti, bet taipgi dar darbininkui turi būti dirbtuvės pelno da- lis duota. Tik suteikdami virš minėtą darbininkui ir leisdami apart to darbinin- ką, per jo rinktus atstovus, prie dirbtuvės ar kitokios darbo įmonės valdymo, ga- lime patenkinti teisingus darbininkų reikalavimus ir padaryti darbininką vertu žmogaus, o ne mašinos, kaip dabar daro kapitalistai.

Dar turime keletą klau- simų trumpai paliesti, tad tęsime toliau, apie tai kas yra

III. Darbininkas, darbas, uždavimas.

Jau pirmuose krikščiony- bės gyvavimo metuose buvo skelbiama, kad darbininkas vertas yra užmokesnio. Mū- su gi tauta labai gražiai tei- suprato ir išreiškė žodžiu: „Kas nedirba, miclas vaiko,

tam ir duonos duot nereik- kia.“ Ar gražiau galima a- pie darbą išreikšti. To- maža. Patsai Jėzus Kris- tus, kol atėjo jam laikas sa- vo mokslo—Evangeliją žmo- nės skelbti klausė savo glo- bėjo šv. Juozapo ir dirbo pas jį. Patsai Dievas dir- ba, kodėl gi mes žmonės ne- galime dirbti. Ir žmogaus pašaukimas yra savo jėgas ir gabumus vystyti bei juos darbuose apreikšti. Visiems žinomas Evangelijos pa- sakojimas apie talentus. Čia- vieni duotus jiems talentus apyvartoti leido ir uždirbo, o kiti paslėpė laikę, kad ne- prarasti. Ir ką gi? Gauna pagyrimą tie, kurie dirbo, o tie, kurie nedirbo ir su- gražino tai, kas jiems buvo duota.

Patsai jau žmonių gyve- nimas yra toks, kad dirbti reikia savęs išlaikymui ir laiko praleidimui. Tingins nuobodžiančia, turtuolis ne- dirba, tas visa ką prasima- no: jam reikia ir pramogų ir kitokių smagurių, bei kūno geidulių patenkinimo. Šiaip jis vietoje, kad kilti, tobul- lėti, kasdien puola ir grim- ta į gyvenimo puryną. Vi- siems žinoma, kaip malonu savo darbą atlikus pasilsėti, Dievui pasimelsti šventąją dieną. Tai gi, kuris būda- mas sveikas nedirbo, neturi jokio malonumo poilsio dī- na. Darbas, kaip matome, pakelia žmogų, įvairina jo kasdieninį gyvenimą. Būti darbininku, darbuotis sulig savo sąžinės ir išgalės yra nei kiek neįmanoma, bet girti- nas dalykas. Bloga yra tik- tiek, kad darbininkas nevi- sur yra įvertinamas ir tin- kamai gerbiamas, kaipo naudingas draugijos ir žmo- nių narys. Dar blogiau, kad darbininkas yra išna- udojamas, kad jis yra skria- džiamas. Darbininko dar- bas yra kilnus uždavinys ir veiksnys. Reikia taipgi, kad darbininko užmokesnis atitiktų darbininko darbui ir suteiktų galimybės jam žmo- niškai pragyventi.

Žmoniškas pragyvenimas yra tame, kad sulig laiko ir vietos apstovų darbininkas- ne tik išmystų su savo šeimyn- na, bet galėtų dar-gi naudoti- ties doraus kultūros pragu- ties, pav. pasiskaityti laik- raščių, nueiti į teatrą, pado- riai apsisiaityti su savo šei- tina. Apart to darbinin- kui turi būti užtikrinta, kad jis senatvėje, negalėdamas dirbti gaus žmonišką pragy- venimą ir bus jo šeima ap- rūpinta, kiek to reikalinga yra. Žinoma, aš čia noriu dar pridurti, kad patsai dar- bininkas ir-gi turi savimi rūpintis ir kol gali taipgi negalės dienoms atidėti iš- savo uždario, būti taupus ir leisti padoriai savo gyve- nimą.

Kalbėję apie darbininką, jo darbą ir uždarį negalime nepaminti ir santikių, ku- rie turi būti tarp

IV. Darbdavio ir darbi- ninko.

Kaip jau buvo minėta skirsnyje apie kapitalą, darbdavys arba kapitalistas darbininką vertina tik kai- pus to tikrą prekią, kuria jis gali sau daugiau prekių gamintis ir tuo savo turtus — kapitalą dauginti. Dar-

davys užsimiršta, kad ir darbininkas yra toks pat žmogus, gal dorinai ir ge- resni, kaip darbdavys. Darbdavys mano, kad tas turtas, kurį jis valdo, tai y- ra jo tokia nuosavybė, ku- bė jis kaip nori taip gali pa- verst. Čia darbdavys labai klįsta. Visi žemės turtai y- ra Dievo-Sutvėrtojo valios ir tvėrybos akto vaisius. Dievas yra visų turtų auk- ščiausias viešpats ir savini- kas. Jeigu darbdavys ar- kas, tenai nebūtų turi ir val- do turtą, tai jis tam valdy- mui ir rybas turi žinoti. Jis yra to turto prižiūrėtojas tvarkytojas ir jam tas tur- tas uždėda didelias parei- gas. Kam daugiau duota, iš- to bus daugiau ir pareika- lauta teismo dienoje. Turin- tys turto turi sulig savo iš- galų ir neturtingais rūpi- ties, šelpti vargšus ir kito- kius pavargėlius, bei ne- skriausti savo darbininkų.

Darbdavys turi rūpintis nustatyti su savo darbinin- kais santikius kaip su sau lygiais žmonėmis. Visi esa- me prieš Dievą lygūs, nes visi žmonės paeina iš Dievo, visi buvo Jėzaus Kristaus atpirti iš nuodėmių, visi bus lygiai Dievo teisiams pagal savo gerus ar blogus darbus ir gaus užmokesnį arba bausmę, sako Leo XIII savo enciklikoje „*Quod Apostolici muneris*“ iš gr. 28 d. 1878 m.

Sulig teisingumo pareigų, kurios yra turtingiems turtus ir darbdaviams yra šiaip: išmokėjimas teisingo užmo- nesio darbininkams; nelei- kesnis skriaudimo per jėgą, apgavimą arba užslėptą iš- naudojimą; davimas reika- lingos tikybinės pareigos atlikti laisvės; apsaugoji- mas nuo ištvirkimo ir susi- graužimo pavojaus; globo- jimas šeimos ir taupumo dvasios nereikalavimas dar- bu, kurie neatitinka darbi- ninko jėgoms, apžiūrų arba lyčiai“ (Enciklica „*Rerum Novarum*“ iš geg. 15 d. 1891).

Būtų gera, kad darbdai- viai klausytų šio Leo XIII žodžių. „Išnyktų išnaudoji- mas ir nežmoniškas darbi- ninkų skriaudimas. Kaip mes matome toli, toli dar kapitalistai ir tiesos ir teisy- bės bei artymo meilės kelią!

Bet mes turime priminti, ką sako Leo XIII ir darbi- ninkams bei neturtingams: „Darbininkų ir neturčių pa- reigos sekančios: pilnas ir ištikimas darbo atlikimas sulig laisvo susitarimo; ne- gadinimas turto ir neįveidi- mas darbdavio asmenų; ne- sigriebimas žiaurių darbų savo teisėms apginti.“ („*Rerum Novarum*“).

Einant šiais nurodymais galima gerai ir teisingai su- tvarkyti darbdavių ir darbi- ninkų sugyvenimą ir santi- kių. Baigdami turime pa- daryti dar

V. Kalkuliacijos reikalingos pastabas.

Tik ką kalbėję apie dar- davio ir darbininko santi- kių mes visai nematome, kad tie žmoniškai santikiai gali tuojau arba savaime į- vykkti: čia reikalingas didė- lis kuriamas darbas. Darb- davys turi suprasti darbi- ninko kaip žmogaus vertę, turi taipgi žinoti, kad tur-

to krovimas nėra žmogaus tikslas. Gražiai yra šv. Rašte pasakyta „Ką gelbės, nors ir visą pasaulį nupelny- tumei, jeigu savo sielą pra- žudysi.“ Čia reikia daug auklėjimo ir persiėmimo krikščionybės mokslo dva- sia. Tas mūsų materialisti- niam pasauliui, itin kapita- listų tarpe, labai sunku yra padaryti. Tokiu būdu ra- miu keliu, be jokios pašali- nės jėgos sunku gerai su- tvarkyti darbininko ir dar- davio santikius. Tiesa, kar- tais ir pašalinė jėga bloga daugiau daro negu gera. Taip, sakysime, Rusuose bolševikai įgavę valdžią no- rėjo „žemėje rojų“ padary- ti. Nepavyko, nes čia ro- jaus įkūrimas negalimas. Naikydami išnaudojimą kartu su išnaudotojais bol- ševikai perėmė nuojė. Vie- toje gerovės darbininkai Rusuose dabar vargą ir ba- dą kenčia. Bet mūsų reika- lui Rusai suvisai nepavyz- dys.

Santikių nustatymui tarp darbdavio ir darbininko tu- rime būti organizuotiems darbininkams ir mokėti sa- vo teisingus reikalavimus iš- kelti ir apginti. Valstybės valdžia turi stovėti visų pi- liečių gerovės sargyboje ir savo teisingais įstatymais ginti darbininką nuo skria- dos bei išnaudojimo. Tik tokiu teisingu įstatymų ke- liu galima kapitalistų sau- valę suvaržyti ir duoti dar- bininkams doras gyvenimo apstovas. To dar maža. Reikia pasirūpinti ir darbi- ninkų senatvę, ligą, sužei- dimais ir kitais nelaimingais atsitikimais. Reikia taipgi apsaugoti vaikus ir moteris nuo išnaudojimo arba dar- bu kenkiančių jų sveikatai. Tik gera įstatymdavytė ir dar- bininkų privalomas apdrau- dimas senatvę, ligai etc. ga- li išvesti darbininkus iš sun- kaus ir kartais neišsėimam- blo padėjimo.

SERININKO ŽODIS.

Visu pirma turį garbės gerb. Pranciščiui išreikšti ačiū už priminimą man neįrašytą 12-to Dievo įsakymo, už mada- gią kritiką apskritai ir už man klaidų išrodymą straipsnyje Ka- pitalas ir Kapitalistas. Nors už kritiką aš užmokėjau \$5, bet ir gerb. Pranas Čisavinis („Darbi- ninko“ skaitytojai perskaitę Pr. Čisavinį straipsnį pripažįs, kad ma- no padėkos žodžiai yra vietoj.

Bet čia padėkos žodžių nepa- kanka, juk „solovja basiami ne kormiat.“ Tad tvienas kitas kontr-kritikos žodis.

Gerb. Pr. Čisavinio pradžio pri- taikmas man nerakytą įsakymą „nekalbėk ir nerakytą apie tai, ko nežinai“ pasiūto stovis ant ty- rų pagrindų ir užkreikia būk na- no supratimas apie kapitalą esą- vaikiškas. Be to duoda kita Po- litikos Ekonomijos definiciją.

Turim pasakyti, kad an- straip- nis Kapitalas ir Kapitalistas ra- šiau be žvilgtelėjimo į bile kolia- enciklopediją bei kitokių veikalų. Gavęs gerb. Pr. Čisavinio, pada- riau ekskursiją į laikinuos veika- lus, kas, kas o Encyclopaedia Britannica gali būti autoritetu. Tai-gi minėtas veikalas sako, kad politikoji Ekonomija yra Science or Study of wealth, t. y. mokslas apie turtą. O apie tai kas yra kapitalas sako, kad tai yra accumulated wealth either of a man or a community that is available for earning interest and producing fresh wealth, t. y. su- krautas turtas ar tai atsidaro žmo- gaus ar visuomenės panaudojimas pelnyti nuomėdžių ir ganybai sveikatos turto,

Kuo skiriasi mano definicija nuo paduotos Encyclopaedia Britannica?

Garsusis Amerikos ekonomistas Richard T. Ely sako, kad Politiko- ji Ekonomija yra „science which treats of those social phenomena that are due to wealth-getting and wealth—using activities of man,“ t. y. mokslas, kuris gvildena tuos socialius apsitikim- nus, kurie rikiui su žmogaus veiki- mu turto įgijimo ir turto iš- naudojimo srityse. O kapitalas, sa- sai autorius definuoja, kad tai es- ąs „every product which is used or held for the purpose of produc- ing or acquiring wealth,“ t. y. „kiekvienas produktas, kuris pa- naudojamas ar laikomas tikslu kad pagaminti arba ingyti turto. Tai yra veik tas pat, ką Encyclo- pedia Britannica sako. Palygin- kite ar aš savo straipsnyje esu nu- klydęs šitose dalyse ir ar aš nežinau to, ką rašau?

Dabar apie išvadas iš definicij- ų.

Savo straipsnyje sakiau, kad platių pramėjų imant kapitalo definicija galima ir sodietį ir net elgūtą pavadinti kapitalistu, nes jie turi šiek tiek turto, kuriuo daugiau turto gali ingyti. Todėl, sakiau toje pramėje ir elgūtą ir šiek tiek turto savininkai yra tie patys kapitalistai. Gi gerb. Pr. Čisavinis sako: „Nesuprantu iš kur toks nuosakumas.“ Jei taip, tai gerb. Pr. Čisavinio vandenį lašą neavdinti vandeniu, o vandeniu vadinti tik jo kibira, upę, ežerą ar jūrą. Bet juk šitokio netik- vandens lašas, o in jo molekula yra vanduo. Tik tos molekulos arba lašo nevadiname nei ežeru, nei jure, kaip lygiai elgūtą ne- vadiname nei turtininku nei mi- lijonierium. Tai-gi man rodos nei logikoje nesuklupan.

Pr. Čisavinis sako, kad „jeigu jo (el- gėtos) terbos gamintų turtą, es- kysime dētų klanšius, kaip kad vištos dėda... tai gal būt ir ga- lima sakyti, kad tas elgūtą ne- paprastas yra, bet turtuolis-kapi- talistas.“

Jei elgetos terbos negaminan- dios turto negalima pavadinti ka- pitalu, tai lygia logika negali- ma būtų vadinti ir milijono do- lerių masinų, juk ir jos negamina turto, kaip višta dėdama kiauš- dius, o darbininkai jomis gėrybes gamina, kaip elgūtą su terbonis, lazda ir botaga kad ingia turto.

Dar Pr. Čisavinis sako: „Ne- teisinga yra, kad pinigai, kurie nėra biznyje nesudaro kapitalo.“ Atsimenant, kad kapitalas yra kiekvienas produktas pavarto- jui pagaminti ar ingyti daugin- turto, tai net milijonas dolerių gulų bailaus liguisto sykštuo- lių jėpų ar žemės užkastas nėra jo- kis kapitalas, nes jis nepėna nei uošimėjų, nei dividendų, nei ki- okio turto.

„Bet kalbėti apie darbininko raumenis, sveikatą kaipo kapita- lą būtų per daug jau neįmanyti dalyko,“ sako Pr. Čisavinis. Gal būt Europoj taip nerokuoja, bet Amerike yra rašoma ir apie svei- katą, ir apie raumenis, ir apie talentą, ir apie blaivumą ir t. p., kaipo apie kapitalą platusnėje pramėje.

Pr. Čisavinis sako, kad girdi jei da- bar pirkimo pardavimo vergų ne- bus, tai ne kapitalistų nuopelnas, girdi įvairios valstybės uždraudė tą daryti. Na, o juk tu įvairių valstybių valdžios yra kapitalis- tės, Amerike prieš virš pusim- metį pietinėse valstijose buvo ver- gija. Ir kapitalistinės šiaurinės valstijos paklė karą prieš piet- nės už vergų paluosavimą. Tai- gi ne visos bėdos iš kapitalistų ne- dorumo ir visame kaltinant kapi- talistus galima prieiti prie tos po- nios padėties, kuri visame kal- tino savo bėrą. O kuomet jai gi- mės šleivas vaikas, tai hernas pa- sakė, kad girdi turtbūt ir čia jis busias apkalintis.

„Mes-gi esame nuomonės, kad kapitalistai doru būdu sau tur- tų neįsigijo,“ sako Pr. Čisavinis.

Milijonas dolerių žinoma yra didelis turtas. Na, o autorius garsaus veikalo Ben-Hur gavę mi- lijoną dolerių vien už leidimą re- miantis jo veikalu išdaryti filmą judomiems paveikslams. O to veikalo autorius ne vienas milio- ną gavo už šitą veikalą, kurį vi-

šas kyanbūdas kalbos yra žmo- gas. Kas pasakys, kad Ben-Hur autorius milijonus ingi nebe- būdu? Vel ar čia namatoma, kas talentas yra kapitalu?

Gal sakysite, kad literatū- ralu talentu ingyti turtas, tai vien- anglių kasčių savininkų prala- mas visai kitokis. Svarstykime.

Wellington sako, kad Napo- leonas atstoją 50,000 kareivių. Je- pasakymo teisingumą vargu kas bandytų užiginyti. Tad išnaudo- jimas atstoją 50,000 kareivių. Tas ir genijus yra kapitalas. Bet sakysite, kad reikia eiti prie ky- kykių, dirbtuvių, kur darbininkai prakaitas liejasi, kur darbininkai išnaudojami, iš kurių tinginiai dykadiuoniai turtus krauja. Na, o ar pramonę užvesti, išauginti, iš- lauginti užlaikyti gali bile be- amegenis? Antai Lietuvoj dega degant reikėtų steigti įvairias pramonės, užvesti prekybą. Vė- lė reikalinga matome. Kodėl pati- teigia arba labai palengva tei- teigia reikalingos pramonės ir pa- maiti teisiavystę prekybą? Aš ne- žinau, kad tai yra dalį stokos žmo- nių, žmonių turinčių tos rūšies ta- lentą. Jei jis pripažinamas, kad dideliems biėjimams ir pramonėms pakeičiamai vesti reikia talentų, tai bus galas debatams. Jūs tuo- met pripažinsite, kad kaip lit- teratūras talentas turi teisę prie gausaus net milijoninio atlygi- mo, tai tas teisę priklauso ir pra- moniniams kapitonams, kaip A- merike juos vadiname (captains of industry). Low Wallace, au- torius veikalo Ben-Hur, pagami- no taip gaktant dvasinį (nemate- rialų) turtą ir ingijo tuom kėla milijonus dolerių. Arthur Bri- bane, vienas žymiausių Amerikos laikraštinių, turbūt ir-gi yra milijonierius, nes jo metinė alga yra \$200,000. Tai-gi man nu- monė, jei nematerialių turtų ga- mintojai turi teisę prie gausaus atlyginimo, tai materialių turtų gamintojai turi dar daugiau tel- sės. Ir talentas, kurs pagamina veikalus, kuriais milijonai grošė- jasi, arba talentas, bei genijus, kurs karo lauke su menkoma je- gomis stiprius priešininkus įvei- kia, nėra menkesnis už tuos ta- lentus, kurie išaugina didžiulias korporacijas, firmas ir t. p. Kaip tas, kurs be tam tikro talento užsimanytų pagaminti koki dakti- veikalą — paveikslą, nupešti, e- pyką, parašyti, galų gale nūk- erto nepagamintų, tai lygiai tas, kurs be bimiško talento bandytų sutverti korporaciją, įsteigti dar- tuve nepalobyt nei tada, jei dar- bininkai jam dirbtų dvigubai či- giau ir dvigubai pigiau, negu či- ba Fordams, Gary'ams, Rockef- lleriams. Tik tuomet žinoma jis išvengtų kaltinimo skriaudimo iš- naudojime darbininkų.

Jei Wellingtono nuomone Na- poleonas atstoją 50,000 kareivių karo lauke, tai Fordas atstoją 50,000 darbininkų automobilių nu- monė.

Ne vienas „Darbininko“ ska- itytojas, spėju, pripažins, kad mano išvadžiojimai ne be pagrū- bet sakys, kad aš vis-gi turėčiau pažinti, kad kapitalistai išnaudo- ja darbininkus. Be abejonės, čia išnaudojimo yra. Bet apie tai pa- sielkysitė Prano Čisavinio ir jo- tų raštuose.

PINIGUS LIETUVON

Susikita sule Diano Kuro Per „Darbininko“ Pasių Siuntimo Skrydį.

„Darbininko“ pinigų siun- timo Skrydį už kiekvieną perlaida duoda garantiją, kad pinigai nepraeis. Siun- diamas perlaidas per „Dar- bininko“ Pinigų Siuntimo Skrydį Lietuvoje daug gra- žiau galės išsimainyti negu kitų, nes mes parduodame perlaidas visiems gerai žino- mos įstaigos Lietuvoje ir A- merikoje Lietuvių Preky- bos Bendrovės, kurios la- lotiniai mes esame.

Tad norėdamas parduoti pinigų ir Lietuva, siųskite „Darbininko“ Pinigų Siun- timo Skrydį.

„DARBININKAS“

Istoriškas Vakaras "Kova Ties Žalgiriais"

KETURIŲ AKTŲ ISTORIŠKA DRAMA.

DAINUOS LIETUVOS VYČIŲ CHORAS. BUS DUETŲ, KVARTETŲ IR PUKIAUSIŲ DAINŲ.

RENGIA LIETUVOS VYČIŲ 25-TA KUOPA NEDELIOJ, BALANDŽIO-APRIL 24 D., 1921 M.

GERMANIA V. TURN SVETAINEJE,
1610 EAST 55-TH STREET, CLEVELAND, OHIO

DURIS ATDAROS NUO 4:30.

Pradžia lygiai 6-tą val. vakare.

Jaunučio Vytauto priesaika amžiną kerštą ir atmonijimą kryžiotikams už sunaikinimą Kauno pilies 1362 m.

GARBINGI CLEVELANDIEČIAI!

Skaitome istorijoje, kad Did. L. Kunigaikštis Vytautas Liepos 15 d. 1410 m. ties Žalgiriais sutriuškino kryžiotikų galybę. Tad-gi yra žingeidu kožniam skaityti, bet dar žingeidžiaus bus savo akimis pamatyti. Jagaila su karaliene Jadvyga bus perstatyti kaip didžiausi Lietuvos priešai. Perstatymas labai žingeidus, nes vaidinime bus arkliai ir dalyvauja apie 50 ypatų.

Prie to bus ir kitokių pamarginimų. Žodžiu sakant, programos bus indomus visiems. Bus šokiai. Gros Clevelando Lietuvių Tautiškas Benas.

IŽANGA: 50 CENTŲ, 75 CENTAI IR \$1.00 YPATAI.

Visus kviečia LIETUVOS VYČIŲ 25-TA KUOPA.

KAS GIRDĖTI LIETUVIŲ KOLONIJOSE.

CLEVELAND, OHIO.

Balandžio 10 d. š. m. Lietuvių Darbininkų Sąjungos 51 kuopa buvo surengusi vakarą Lietuvių Sąjunge 6835 Superior Ave. Programas susidėjo iš teatro, solio ir deklamacijų. Pirmiausia buvo vaidinta vieno veiksmo drama "Užsipelė Diplomą." Vaidino p. Jackus, p. Br. Serkšniūtė, p. M. Kundza, p. M. Navickiūtė, p. J. Kuzas, p. M. Paliulionis ir p. P. Gažutis. Vaidinimas išėjo gerai. Geriausia atsižymėjo p. P. Jackus Serlecko (dvarponio) rolėje. Atrodė tikrai susirūpinęs Lietuvos dvarponis. Taipogi p. Br. Serkšniūtė Leokadijos (jų dukters) rolėje gerai darė nudarimus bei parodė drąsą. Kuomet nerėjo perkalbėti savo brolių, kad jis atsižadėtų dvarponių įpročių, o pamylėtų kaimiečių gyvenimą. P. Br. Serkšniūtė yra viena iš gabiausių. Sola dainavo p. St. Stropulionis tris daineles. Sola išėjo gerai. Publika išaukė pakartoti antrą kartą. Planu lydėjo p. M. Kemėšniūtė. Jūnai matyti bus gabi pianistė.

Deklamavo p. M. Paliulionis ir p. A. Slaviskas. Pastarasis labai patenkino publiką savo jausminga deklamacija. Galia, kad nebematė koks užvaidinimas tos

deklemacijos buvo. Programo išpildyme dalyvavo emė daugiausia L. Vyčių 25 kp. nariai. Tai yra geras apsirėikimas kad jaunimas supranta naudingumą remti Lietuvių Darbininkų Sąjungą. Garbė tau jaunime! Nors oras buvo negražus tą dieną, bet žmonių buvo nemažai. Pramatoma pelno liks kuopai. P. nas M. Ardžijauskas buvo programos vedėjas. Ragino rašyti į LDS.

Darbininkas.

WESTVILLE, ILL.

Mūsų mieste nėra kitokių darbų, kaip anglių kasyklose. Darbai visai sumažėjo. Dirba po 2-3 dienas savaitėje. Balandžio 3-4-5 dd. buvo mūsų bažnyčioj atleidai. Talkininkavo tik kun. Venslavas iš Indanos valstijos. Galia, kad dauginau lietuvių kunigų nebūna. Tuo pat laiku buvo tautininkai pakvietai Alseika. Nežinia ar taip darė tyčia, kad pakenkus atleidams ar netyčia taip pasitaikė. Alseika mažai ką tepesė. Komunisteliai, kurių čia priviso nemažai jautrukdė. Komunisteliai išsivystė iš valnamanių.

Oras čia labai nepastovus. Buvo atšalė, žmonės buvo bepradeda

daržuose darbuotis, bet štai vėl atšalo.

Mainieris.

PATERSON, N. J.

Baland. 10 d. L. Vyčių 61 kuopa, vadovaujant J. Sprainaičiui, Šv. Kazimiero parapijos svet. atvaidino "Aptiekorius," vieno veiksmo komediją. Veikalas trumpas, bet labai juokingas ir gražus.

Svarbiausią rolę išpildė Juozas Žilius — Vaistačio aptiekos užvežėtojas. Neblogai būtų atlikta tik biskį truko drąsos. Jonuko, aptiekoriaus mokinio rolę atliko C. Balsys. Nors rolę gerai mokėjo, bet neparodė scenoj artistiškumo. Sauskačio, advokato rolę atliko Pr. Juškaitis. Nors tai rolę labai tikro priirinkta ypata, bet lošime nepasirodė jokio artistiškumo ir labai greitai ir mašydamas žodžius kalbėjo, taip kad daug žodžių negalima buvo suprasti. Policijos viršininko — Kulavo rolę atvaidino Vik. Gudukas. Savo rolėje laabi tiko, bet vaidinime jokio gyvumo neparodė ir savo rolės žodžių nemokėjo. Marytės, neturtingos mergaitės rolę atvaidino Alena Balsiūtė. Savininko rolę atliko pusėtinai. Matytis ateityje gali būti gabi lošėja, bet vis-gi buvo matytis pas lošėjus didelis noras ir pasisveitinimas tame dalyko savo uždutis atlikti ko geriausia.

Po teatro buvo šokiai. Vietinės jaunomenės mažai teatiliškai, nežinia dėl ko taip mūsų vietini

lietuvių jaunomenė taip mažai atjaužia dailės veikimą. Nors ne visi, bet didesnis dalis mūsų jaunųjų tai dažniau nueina ant svetimtaučių šokių. Taigi labai nesmaugu įspūdį daro parengti lietuvių vakareliai su ta vien amerikoniška muzika, patartina kad mūsų lietuviai stengtųsi vakareliais rengti lietuviškesnius, juk mes turime tokių įvairių lietuviškų šokių. Taip-gi didelis acū priiguli tarti Harrisono, N. J. vyčiam, kurių didelis būrys atsilankė ant mūsų vakarelėio.

Vargdienėlis.

ELIZABETH, N. J.

Dr-jų atstovams taip-gi ir visuomenė turi už garbę pranešti, kad L. L. P. Kom. susirinkimas bus nedėlio, 24 d. balandžio. Pradžia 6:30 val. vakare A. Liutvino svetainėj. Bus skaitomas visų metų raportas.

L. L. P. K. Rašt. D. Petrušionis.

BRIDGEPORT, CONN.

Balandžio 3 d. š. m. buvo apvaikščiojama gerb. klebono kun. M. A. Pankaus 10 metų klebonavimo sukaktuvės šv. Jurgio parapijoje. 10:30 val. rytė iš parapijos salės po vadovystę Jono Satkaus ir Antano Mačilevičiaus vedamos būrelis — 12 vaikų ir 12 mergaičių nešini vainiką atėjo džiūnoja kitus pro-lenkams nėra jų mūsų gerbiamas jubiliantas kun. Pankus ir svečiai kun. J. Ambotas ir kitas svetos kunigas, aukų rinkimuose dalei Lietuvos, kurio vardo nesužinojęs. Ku-

nigams Mėjus, vaikai apaušo vainiką ir įvedė bažnyčion.

Celebrantas šv. Mišių buvo patis jubiliantas kun. M. A. Pankus, diakonas kun. J. Ambotas, subdiakonas antras kunigas. Pusiau mišių pamokslą tam tyčia pritaikytą pasakė kun. J. Ambotas. Laike mišių choristai šv. Jurgio parapijos savo išlavintais balsais pridavę patraukimą prie karštesnės maldos. Bažnydė buvo pilna žmonių. Be to bažnyčia buvo gražiai išpuošta.

Vakare buvo iškilmingi Mišpatai su palaiminimu švenčiausio. Po Mišpatų visi salėn atėjo ir susėdo už stalų virš 200 porų, o kiti turėjo stovėti, nes nebuvo kur. Vakaro vedėjas pasiuntęs tuos pačius vaikūčius atvesti jubiliantą kun. M. A. Pankų ir su svečiais. Kun. Pankus pribuvo lydimas vaikūčių vainike ir svečių. Iš svečių buvo šie: kun. Jakštis, kun. Milukas, kun. Abolas, kun. Kodis, kun. Karkauskas ir vienas nepažįstamas. Pribuvus jubiliantui kun. Pankui su svečiais į salę, viena publika atsistojo ir vaikiai visi atlydėjusieji pasveikino: "Lai gyvuoja mūsų klebonas!" pritariant visai publikai: Valio! Valio!! Valio!!! Užėmus jubiliantui ir svečiam vietas, vakaro vedėjas intekė dovaną vardu LDS. 39 kp., L. M. S. 18 ir šv. Jurgio parapijos choro sidabrinį indą (Loving cup) su trumpa prakalba ir linkėjimais. Antrą dovaną intekė šv. Jurgio parapija bukiečia gyvų gėlių-rožių. Tą padarė E. Šetkiūtė, 12 metų mergytė. Trečia dovana nuo moterų Dr-jos po globa Panelės Švč. kamžą. Tą padarė Kauneckienė. Užvakarieniavus prasidėjo prakalbėlės bei linkėjimai. Pagalios kalbėjo jubiliantas kun. Pankus. Abelnai imant vargų Bridgeporte yra buvę didesnis iškilmių už šitą.

Karklas.

NORWOOD, MASS.

L. P. Sąjungos nariai debatuose supliekti.

Bal. 10 d. š. m. LDS. 3-čia kuopa buvo surengus viešas diskusijas kurios buvo pakviesti ir dalyvavo vietos laisvamaniai, kurie vadinasi save Lietuvių Piliiečių Sąjungiečiais. Tėma diskusijų: "Ar ištikrųjų L. P. Sąjunga yra bepartviška ir veikia kontakte su Lietuvos Steigiamuoju Seimu?" Atėjo paskirti valanda diskusijų, žmonės pradėjo rinktis į svetainę. Jau susirinkę buvo pusėtinai žmonių, o mūsų drąsulių piliiečių da nei vieno nesimato. Mat vargšai iš kalno žinojo jog prieš publiką atsistojo negalės žmonės akių mulkinti. Tad ir tūpčiojo kur nors. Bet pagalios atėv'ko viens po kito. Pradėjus diskusijas, vietos LDS nariai faktiškai išsiklaidė, jog minėta sąjunga yra partviška laisvamanių įstaiga užvaidinta L. P. Sąjunga. Tik dėl to kad suklaidė žmonės ir patraukus juos prie savos pusės, iš ko turi nemąž sau pelną. Čia laisvamaniams pasitarė karštos sėdynės ir iš jų tarpo šoko pirmutinis J. P.—klis. Maryt jau žmogus gerai buvo padėjęs ant dramos, nes išokęs iš sėdynės atsistojo prieš publiką pradėjo sakyti kažin apie kokius taneis Lietuvoje. Žmonės pradėjo juoktis iš tokių nesamonių. Antras laisvamanis atsistojo kalbėti S. P.—a. Iš šito žmogelio burnos žodis klerikalas niekas neišėma. Tad ir šiūom syk nei vieno žodžio prie temos nepasakė. Iškeikęs kunigus, išspravdžėvęs katalikus—atsisėdo. Taip laisvamaniai viens po kito tą patį atkartoję. Iš ko publika pamatė jų nepajėgimą nei kiek apginti savo sąjungos. Matydami laisvamaniai, kad prieš teisybę neatsilaikys, tai viršmūnėtasai J. P.—klis dar išspravdžėvęs publiką išvadino davatkomis. Žodžiu sakant šilgie pamazgas iš savo šlamštų išskaltitytas. Tad publika reikalavo argumentų, o ne keiksmų. Bet iš kur jie gaus, jei ir jų vadai argumentų neturi. Mūnėtasai J. P.—klis kuris pravarėties klebonija. Iš klebonijos išpirkęs L. L. P. bono ir nėra aukun. Pankus ir svečiai kun. J. Ambotas ir kitas svetos kunigas, aukų rinkimuose dalei Lietuvos, kurio vardo nesužinojęs. Ku-

METINĖS

PRAKALBOS!

RENGIA

Švento Jurgio Draugystė

BALANDŽIO 24 D., 1921

LIETUVIŲ LIAUDIES NAME,

26 Lincoln Street,

BRIGHTON, MASS.

Prasidės 2-trą val. po pietų.

Tai-gi kviečiame visus Brolius ir Sesutes ant minėtų prakalbų, nes yra užkviesti geri kalbėtojai. Prie tam bus ir deklamacijų. Grajis Cambridge'io lietuvių benas. Tokių prakalbų dar nėra buvę Brightone.

Tą dieną galėsite įstoti prie Draugystės UŽ PUSĘ ISTOJIMO.

Šv. Mišios atsibus 24 d. balandžio 9 valandą rytė Cambridgeiaus lietuvių bažnyčioj. Meldžiame susirinkti bažnytinėn svetainėn 8 valandą rytė. Už nepribuvimą nariai bus baudžiami.

Šv. Jurgio Draugystės VALDYBA.

sias priešas Lietuvos. Matot, broliai, koki žmonės tie vadinami Piliiečių Sąjungos nariai ir su kiu tikslu minėta sąjunga sutverta. Mes krikščionys demokratai turime viešai įjems pasakyti: šalin slekerių sąjunga iš lietuvių choras dainavo keletą dainų. Pano Lietuvos pareigų. Pabaigus diskusuoti tapo išnešta protesto rezoliucija. Už rezoliuciją balsavo 50, prieš 1. Rezoliucijos sustatymui tapo išrinkta komisija. Publikai buvo pasiūlyta da viena diskusijų tema, būtent: "Kodėl lietuviai komunistai neremia Lietuvos valdžios," bet šioji tema nebuvo diskutuojama, nes pasirodė, kad Norwoode komunistų nėra. Su tuo diskusijos ir užsibaigė.

Literatūros nemažai tapo išparduota šiame vakare.

Repoteris.

SLRKA. 127 kuopos vaju.

Bal. 17, pobažnytinėje svetainėje tuoj po pamaldų atsibuvo viršininkos kuopos prakalbos. Kalbėjo p. L. Šimutis "Garso" redaktoriūs. Nurodė susivienijimo svarbą, naudą ir reikalą. Prakalbų tikslas buvo gauti kuodaugiausiai narių prie susivienijimo. Po prakalbų rodos apie dešėtkas prisiradė prie vietinės kuopos.

Narys.

PROTESTAS

PRIEŠ L. P. SĄJUNGOS
VADŲ MELAGYSTES.

Mes Norwoode kolonijos lietuviai katalikai bal. 10 d. 1921 m. susirinkę šv. Jurgio salėj į viešas diskusijas, kurias surengė LDS. 3-čia kupa išaiskinti visuomenę L. P. Sąjungos tikslus ir parodyti jos vadų melus. Mat kovo 10 d. š. m. Liutkauskas, kalbėdamas L. S. B-vės name viešai ragino minėtą Piliiečių Sąjungą registruoti vietos visus lietuvius, L. P. Sąjunga kontakte veikianti su Lietuvos Steigiamuoju Seimu, gaždino žmones visokiais išmisiais, kad tik daugiau žmonių patraukus savon pusėn. Todel laisvamaniai arba L. P. Sągos nariai tapo pakviesiti į viešas diskusijas, kad darodytų kada L. Steigiamasis Seimas užtvirtino minėtą Sągą ir kada L. Steigiamasis davė ingaliojimą P. Sągai registruoti tikrus Lietuvos piliiečius ir kadangi P. Sągos nariai neįstengė nieko daroditi ir apginti L. P. Sąjungos bepartviškumo ir Liutkausko tvirtinimai pasirodė melagystėmis, todėl mes krikščionys demokratai pirkusieji L. L. P. bonus ir rėmė aukomis Lietuvos valdžią ir ant toliaus pasiryžę remti per Tautos Fondą, griežtai protestuojame prieš L. P. Sąjungą ir visokius jos išmislytus gaždinimus. Prašome Lietuvos autoritetų užšaupti buru tiems, kurie melagingai dangstosi Lietuvos Steigiamuoju Seimu skleidžia melus ir kelia ergeilus lietuvių kolonijose.

Rezoliucijos komisija:

A. Navickas,

P. Kudirkas.

CAMBRIDGE, MASS.

LDS. Spaudos Savaitė.

SVARBUS
SUVAŽIAVIMAS.

Atsibus Geg. 1-mą d. 1921 m. Homestead, Pa. Šv. Petro ir Povilo bažnytinėj Svetainėj 3:30 po pietų.

Visos apielinkės kuopos turėkit už pareigą dalyvaut šiame susvažiavime, nes yra reikali aptart.

Ar kuopos nori apskritį palai-kyt ant tollaus? Jeigu ne, tai susvažiavę atstovai turi aptart ant kokiio tikslo pinigai turi būti paskirti, nes ilgiaus laukti negalima.

Šis susvažiavimas svarbus tuomi, kad Vyčių Pittsburgh apskritis turi būt atgaivintas ar palaidotas. Iki šiol kuopos mažai domės teatkreipė link apskričio. Klekveniai kuopai žinotina, kad apskritis buvo tveriamas su tikslu pagerinti Lietuvos Vyčių organizaciją, pagaliaus kad būtų nauda tautai ir bažnyčiai.

Tad gi visi atstovai kuopų ir svečiai yra kviečiami minėtam susvažiavimam, neatsižvelgiant kiek atstovų bus susvažiavę, jie turės nuspręst apskričio likimą.

Anelė J. Aučiūtė,

L. V. Pittsburgh Apskr. Rašt.

Paleiskau dėdes Jono M. Mikolo, M. Vinco Mikilevičiaus, kurie paeina iš Mairijapoles apskr. Mokuų valstijos, Turinčių kaimo. Jie prieš karą gyveno Waterbury, Conn. Atlepkite šiuo adresu: LITHUANIA, 4-to pėst. L. K. M. pulko 2-ros batalijono 5-tos kuopos Juozas Mikilevičius.

...and the

